

Συνιστώ στους γονείς να προτείνουν στα παιδιά τους να το διαβάσουν, θα τους καλλιεργήσει τη δημιουργική φαντασία...

Στο έργο του Λουκιανού θα διαπιστώσετε απίστευτες ομοιότητες με σημερινά έργα, και μάλιστα τεράστιες εμπορικές επιτυχίες. Και η πικρή αλήθεια, που υπάρχουν Έλληνες δημιουργοί να αξιοποιήσουν προς εθνικό και ίδιον όφελος τον αληθινό πλούτο των πρωτότυπων κειμένων που είναι στη γλώσσα μας; Είναι πιο έξυπνη η Ρόουλαντ; Ή ο Τόλκιν και όλη η συντροφιά; Οι δικοί μας συγγραφείς από που αντλούν ερεθίσματα;

Το βιβλίο γράφτηκε τον 4^ο αι. μ.Χ. αλλά είναι πέραν κάθε αμφισβήτησης εναρμονισμένο με τη σύγχρονη εποχή... καλή ανάγνωση...

Λουκιανού / αληθινή ιστορία / βιβλίο Α΄

Αυτοί που ασχολούνται με τα αθλητικά και τη φροντίδα του σώματος δε νοιάζονται μόνο για την υγεία και τα γυμνάσματα τους. Από καιρό σε καιρό φροντίζουν να ξεκουράζονται, αφού φυσικά και την ξεκούραση τη λογαριάζουν σαν το πιο σημαντικό μέρος της άσκησης. Νομίζω, λοιπόν, πως το ίδιο ταιριάζει και σ' αυτούς που καταγίνονται με τα γράμματα¹ ύστερα από την ενασχόληση τους με σοβαρότερα διαβάσματα, χρειάζεται να ξεσκοτίζουν το μυαλό τους και να προετοιμάζονται για τους κόπους που τους περιμένουν. Θα ήταν γι' αυτούς το καλύτερο είδος ανάπαυσης, αν απασχολούνταν με τέτοια αναγνώσματα, που δε θα τους πρόσφεραν απλά και μόνο ψυχαγωγία με εξυπνάδες και χαριτολογήματα, αλλά που θα παρουσιάζουν και κάποια σοβαρή σκέψη, όπως πιστεύω πως θα σκεφτούν για συγγράμματα σαν κι' αυτά εδώ. Δε θα τους προσελκύσει μονάχα ούτε η παράδοξη υπόθεση, ούτε η παιχνιδιάρικη έκφραση, ούτε γιατί θα έχομε ξεφουρνίσει διάφορα ψέματα, που μοιάζουν πειστικά και αληθινά, αλλά γιατί όλα όσα διηγούμαι υπαινίσσονται διακωμωδώντας κάμποσους παλαιούς ποιητές, συγγραφείς και φιλόσοφους, που έχουν γράψει πολλά υπερφυσικά και φανταστικά πράγματα. Θα τους ανέφερα και με το όνομα τους, αν δεν επρόκειτο να τους αναγνωρίσεις και ο ίδιος την ώρα που θα διαβάζεις.

Ο Κτησίας¹ π.χ., ο γιος του Κτησίοχου από την Κνίδα, έγραψε για τη χώρα των Ινδών και για όσα συμβαίνουν εκεί πέρα, που ούτε ο ίδιος τα είδε, ούτε από κανέναν άλλον αξιόπιστο άνθρωπο τ' άκουσε. Μα κι' ο Ιαμβούλος² έγραψε πολλά παράξενα για τις χώρες της μεγάλης θάλασσας. Και ενώ το ψέμα που έπλασε είναι ολοφάνερο σε όλους, σκάρωσε όμως την υπόθεση χαριτωμένα. Κι' άλλοι πολλοί, που είχαν τις ίδιες προτιμήσεις μ' αυτούς, έγραψαν για κάποιες τάχα περιπλανήσεις τους και ταξίδια, περιγράφοντας τεράστια θηρία κι' άγριους ανθρώπους, και πρωτάκουστες συνήθειες. Αρχηγός και δάσκαλος τους σ' αυτές τις ανοησίες είναι ο ομηρικός Οδυσσεύς, που διηγούνταν στην αυλή του Αλκίνοου για δέσιμο των ανέμων, για μονόφθαλμους, για ανθρωποφάγους και άγριους ανθρώπους, κι' ακόμη για ζώα με πολλά κεφάλια και για μεταμορφώσεις των συντρόφων του με μαγικά φίλτρα.

¹ Ο Κτησίας ήταν γιατρός από την Κνίδα και έζησε τον 5^ο αι. π.Χ. Τα συγγράμματά του χάθηκαν, απόσπασμα όμως του έργου του έσωσε ο Ορειβάσιος. Κατά τον Φώτιο, πηγή της Ιστορίας του Λουκιανού υπήρξε το μυθιστόρημα του Αντώνιου Διογένη, «*Τα υπέρ Θούλην άπιστα*» (1^{ος} αι. μ.Χ.), που κι' αυτό δεν έχει διασωθεί.

² Ιαμβούλος είναι Έλληνας συγγραφέας που έγραψε, πιθανώς το 2^ο αι. π.Χ., φανταστικό μυθιστόρημα, όπου περιγράφει το ταξίδι του στα νησιά του Ήλιου που τα τοποθετούσαν στον Ινδικό ωκεανό. Περιληπτική αφήγηση των φανταστικών διηγήσεων του μας δίνει Διόδωρος ο Σικελιώτης, (προσέξτε τους ανιστόριτους ελλαδέμπορους που σας διαφημίζουν την ιστορική αλήθεια) κι' ο βυζαντινός Τζέτζης.

Τέτοιες καμπόσες τερατολογίες διηγούνταν εκείνος στους αφελείς Φαίακες. Όταν, λοιπόν, διάβασα όλα αυτά, δεν κατηγορήσα και τόσο τους ανθρώπους για τα ψέματα τους, γιατί έβλεπα πως αυτό πια είναι συνηθισμένο, ακόμη και σε κείνους που επαγγέλλονται τον φιλόσοφο.³ Για ένα πράγμα όμως απόρησα, που νόμιζαν ότι, ενώ έγραφαν ψευτιές, οι άλλοι δε θα το καταλάβαιναν. Γι' αυτό κι' εγώ από καθαρή ματαιοδοξία επιδίωξα ν' αφήσω το κατιτί μου για τις επόμενες γενιές, ώστε να μην είμαι ο μόνος που στερήθηκα το προνόμιο μου να πλάθω φανταστικές ιστορίες, μια και δεν είχα τίποτε το αληθινό να ιστορήσω. Δεν είχα, βλέπεις, ζήσει καμιά σπουδαία περιπέτεια. Έτσι στράφηκα κι' ο ίδιος στο ψέμα, όμως πολύ πιο τίμια από τους άλλους, γιατί σ' ένα μονάχα θα φανώ ειλικρινής, δηλαδή να ομολογήσω πως λέω ψέματα. Μ' αυτόν τον τρόπο νομίζω ότι θα ξεφύγω και την κατηγορία των υπόλοιπων, εφόσον παραδέχομαι από μόνος μου ότι όλα όσα διηγούμαι είναι ψέματα. Γράφω, λοιπόν, για πράγματα που ούτε είδα, ούτε έπαθα, μήτε κι' από άλλους πληροφορήθηκα, κι' ακόμη για πράγματα που καθόλου δεν υπάρχουν κι' ούτε είναι φυσικό να μπορούν να γίνουν. Έτσι, όσοι τα διαβάζουν, δεν πρέπει με κανέναν τρόπο να τα πιστεύουν.

Κάποτε, λοιπόν, ξεκίνησα από τις Ηράκλειες στήλες κι' αφού ρίχτηκα στο δυτικό ωκεανό,⁴ άρχισα το ταξίδι μου έχοντας ευνοϊκό άνεμο. Αιτία και σκοπός του ταξιδιού μου ήταν η περιέργεια κι' η επιθυμία μου για καινούρια πράγματα, μα και γιατί ήθελα να μάθω πού βρίσκεται το τέρμα του ωκεανού και τι σόι άνθρωποι κατοικούν πέρα απ' αυτόν. Γι' αυτόν, λοιπόν, το λόγο έβαλα μέσα στο καράβι άφθονα τρόφιμα και αποθήκεψα μπόλικο νερό. Κατάφερα να 'ρθούν μαζί μου πενήντα συνομήλικοί μου, που είχαν τα ίδια μυαλά με μένα, εφοδιάστηκα με πάρα πολλά όπλα και προσέλαβα τον καλύτερο καπετάνιο, που του υποσχέθηκα μεγάλο μισθό· τέλος εξόπλισα το καράβι για μακρινό και επικίνδυνο ταξίδι, μια και ήτανε σκάφος ελαφρό. Ταξιδεύαμε μια μέρα και μια νύχτα με πρίμο άνεμο κι' ακόμη βλέπαμε στεριά, γιατί δεν προχωρούσαμε με μεγάλη ταχύτητα. Την άλλη μέρα όμως, σαν άρχισε να ψηλώνει ο ήλιος, ο άνεμος δυνάμωνε, το κύμα φούσκωνε κι' απλωνόταν σκοτάδι. Έτσι δε μας ήταν μπορετό ούτε τα πανιά να μαζέψουμε. Παραιτηθήκαμε λοιπόν και παραδοθήκαμε στον άνεμο και ταλαιπωρούμασταν εβδομήντα εννιά ημέρες. Εκεί στις ογδόντα έλαμψε ξαφνικά ο ήλιος και διακρίναμε, όχι μακριά μας, ένα νησί ψηλό και δασωμένο, όπου δεν ηχούσε τόσο άγρια το κύμα, γιατί στο μεταξύ είχε πια καταλαγιάσει η μεγάλη τρικυμία.

Πλησιάσαμε, λοιπόν, και ξεμπαρκάραμε και καταταλαιπωρημένοι, καθώς ήμαστε, πέσαμε για κάμποσο ξεροί πάνω στο χώμα. Παρ' όλα αυτά σηκωθήκαμε, διαλέξαμε τριάντα από μας να μείνουν να φυλάνε το καράβι και είκοσι ν' ανέβουν μαζί μου, για να εξερευνήσουμε τι υπάρχει στο νησί. Περιπατήσαμε κάπου μισό χιλιόμετρο από τη θάλασσα μέσα από δασωμένο τόπο κι' αντικρίσαμε μια στήλη χάλκινη, χαραγμένη με γράμματα ελληνικά, ξεθωριασμένα και μισοσβησμένα, που έγραφε: «**Μέχρι εδώ έφτασαν ο Ηρακλής κι' ο Διόνυσος**». Υπήρχαν, επίσης, εκεί κοντά και δυο αχνάρια πάνω σ' ένα βράχο, το ένα καμιά τριανταριά μέτρα και το άλλο μικρότερο. Μου φάνηκε πως ετούτο, το μικρότερο, ήταν του Διόνυσου και το άλλο του Ηρακλή.⁵ Προσκυνήσαμε και προχωρήσαμε. Δεν είχαμε απομακρυνθεί και πολύ, όταν φτάσαμε σ' ένα ποτάμι, όπου έτρεχε κρασί ίδιο κατάιδιο με το χιώτικο. Και ήταν τόσο άφθονο και πλατύ το ρεύμα, ώστε σε μερικά μέρη μπορούσε κανείς και με καράβι να το περάσει. Τώρα πια με το παραπάνω είχαμε κάθε λόγο να πιστέψουμε στο επίγραμμα της στήλης, βλέποντας τα σημάδια από το ταξίδι του Διόνυσου. Σκέφτηκα να μάθω

³. Υπαινιγμός για την *Πολιτεία* του Πλάτωνα (Χ614Α).

⁴. Δυτικός ωκεανός είναι η έμπροσθεν της Ερύθειας και Εφύρας θάλασσα.

⁵. Ο Ηρόδοτος (Δ, 82) γράφει: «Ένα αχνάρι του Ηρακλή, δυο πήχες μάκρος».

από πού πηγάζει το ποτάμι και προχώρησα αντίθετα στο ρεύμα του. Δε βρήκα όμως καμιά πηγή, αλλά πολλά και μεγάλα κλήματα γεμάτα σταφύλια, απ' όπου σταγόνα σταγόνα έσταζε κοντά στις ρίζες διάφανο κρασί κι' έτσι σχηματιζόταν το ποτάμι. Μπορούσε να δει κανείς και πολλά ψάρια, που είχαν μάλιστα το χρώμα και τη γεύση του κρασιού. Κι' εμείς, σαν πιάσαμε μερικά και τα φάγαμε, μεθύσαμε. Τ' ανοίξαμε, κι' όπως ήταν επόμενο, τα βρήκαμε γεμάτα μούστο. Ύστερα το μυαλό μας πήγε στα άλλα ψάρια του γλυκού νερού τα ανακατεύαμε και μετριάσαμε την υπερβολική κρασοφαγία.

Τότε, λοιπόν, διαβήκαμε τον ποταμό εκεί που μπορούσες να περάσεις κι' αντικρίσαμε κάτι αφύσικα κλήματα το μέρος που φύτρωνε από τη γη, ο κορμός δηλαδή, ήταν θαλερός και χοντρός, στο επάνω μέρος όμως από τα λαγόνια και πάνω, ήταν γυναικίες με τα όλα τους. Έτσι δα μας περιγράφουν τη Δάφνη, την ώρα που μεταμορφωνόταν σε δέντρο, μόλις πήγε να την αρπάξει ο Απόλλων. Από τα ακροδάχτυλά τους φύτρωναν βέργες γεμάτες σταφύλια. Μα και στα κεφάλια τους φύτρωναν ψαλίδες, φύλλα και σταφύλια. Κι' όταν πλησιάσαμε, μας καλωσορίζανε και μας υποδέχονταν, κι' άλλες μιλούσαν στη λυδική διάλεκτο, άλλες στην ινδική, όμως οι πιο πολλές μιλούσαν ελληνικά. Μας φιλούσαν στο στόμα κι' ο κάθε φιλημένος αμέσως μεθούσε κι' άρχιζε να τρεκλίζει. Δε μας άφηναν όμως ν' απλώσουμε το χέρι στους καρπούς τους, κι' όταν τους κόβαμε πονούσαν και φώναζαν. Κάμποσες ήθελαν να κοιμηθούν μαζί μας. Δυο σύντροφοι μας, που τις βάτεψαν, με κανέναν τρόπο δεν μπορούσαν να ξεφύγουν, γιατί είχαν πιαστεί από τα «πράματα» τους, που βλάστησαν μέσα τους κι' έπιασαν ρίζες. Τα δάχτυλα τους έγιναν στο λεφτό κλαδιά, μπλέχτηκαν με τις ψαλίδες αξεχώριστα κι' έλεγες πως ώρα την ώρα θα καρποφορήσουν. Τους παρατήσαμε, λοιπόν, και τρέξαμε για το καράβι, και σαν φτάσαμε, διηγηθήκαμε στους υπόλοιπους και όλα τ' άλλα και το σμίξιμο των συντρόφων μας με τα κλήματα. Ύστερα πήραμε κάμποσα σταμνιά κι' αντλήσαμε από το ποτάμι νερό και κρασί συνάμα· κατασκηνώσαμε εκεί κοντά στο γιαλό και την αυγή ανοιχτήκαμε στο πέλαγος με ελαφρό αεράκι.

Κατά το μεσημέρι, όταν πια δε διακρίναμε καθόλου το νησί, σηκώθηκε ξαφνικά θύελλα, που στριφογύρισε το καράβι και το σήκωσε ψηλά ίσαμε πενήντα πέντε χιλιάδες μέτρα και δεν το άφηνε να ξαναπέσει στη θάλασσα, αλλά, καθώς κρεμόταν ψηλά στον αέρα, όρμησε πάνω στα πανιά ο άνεμος και τό 'σπρωχνε, φουσκώνοντας το караβόπανο. Τέλος, αφού εφτά μέρες κι' εφτά νύχτες ταξιδέψαμε στον αέρα, την όγδοη αντικρίσαμε εκεί πάνω μια μεγάλη στεριά, σα νησί, φωτεινή και στρογγυλή, που καταυγαζόταν από κάποιο δυνατό φως. Την πλησιάσαμε, ρίξαμε άγκυρα και βγήκαμε στη στεριά. Σαν αρχίσαμε να εξερευνούμε τη χώρα, είδαμε πως είναι κατοικημένη και καλλιεργημένη. Την ημέρα όμως δε βλέπαμε τίποτε από κει που ήμαστε, σαν έφτασε όμως η νύχτα, ξεχωρίζαμε εκεί κοντά και άλλα πολλά νησιά, άλλα μεγαλύτερα, άλλα μικρότερα, που είχαν το χρώμα της φωτιάς. Από κάτω όμως υπήρχε κι' άλλη στεριά με τις πόλεις και τα ποτάμια της, τις θάλασσες, τα δάση και τα βουνά της. Αυτή υποθέσαμε πως πρέπει να είναι η δική μας γη.

Θεωρήσαμε καλό να προχωρήσουμε ακόμη παραπέρα, συναντήσαμε όμως τους *Αλογόγυπες*, όπως τους λένε εκεί, που μας συλλάβανε. Αυτοί οι Αλογόγυπες είναι άνθρωποι καβάλα πάνω σε μεγάλους γύπες και χρησιμοποιούν τα όρνεα σαν άλογα. Οι γύπες είναι μεγαλόσωμοι κι' οι πιο πολλοί τρικέφαλοι. Μπορεί κανείς να καταλάβει πόσο μεγάλοι είναι από τούτο· το κάθε φτερό τους είναι μακρύτερο και χοντρότερο από το κατάρτι μεγάλου φορτηγού πλοίου. Αυτοί, λοιπόν, οι Αλογόγυπες έχουν πάρει διαταγή να πετούν γύρω από τη χώρα, κι' αν βρεθεί κανείς ξένος, να τον οδηγούν στον βασιλιά. Σαν μας έπιασαν, λοιπόν, μας οδήγησαν μπροστά του. Αυτός, όταν μας είδε, έβγαλε συμπέρασμα από τις φορεσιές μας και είπε: «*Λοιπόν, ξένοι,*

είσαστε Έλληνες;». Και αφού συναινέσαμε είπε: *«Και πώς φτάσατε εδώ, διασχίζοντας τόση απόσταση στον αέρα;»*. Και μεις του τα διηγηθήκαμε όλα. Τότε κι' αυτός άρχισε να μας εξιστορεί όλα τα δικά του: Ότι, δηλαδή, κι' αυτός ήταν άνθρωπος ονόματι Ενδυμίων,⁶ ότι κάποτε, την ώρα που κοιμόταν, τον άρπαξαν από τη γη μας και σαν έφτασε εδώ, έγινε βασιλιάς της χώρας. Κι' έλεγε πως η χώρα εκείνη είναι αυτή που σε μας κάτω θεωρείται φεγγάρι. Έπειτα μας σύστησε να έχουμε θάρρος και να μη φοβόμαστε κανέναν κίνδυνο, γιατί όλα όσα χρειαζόμαστε θα μας τα παραχωρήσει. «Κι' αν μάλιστα νικήσω», πρόσθεσε, «στον πόλεμο που τώρα αρχίζω με τους κατοίκους του Ήλιου, θα ζήσετε κοντά μου πιο ευτυχισμένα απ' όλους τους ανθρώπους». Και μεις ρωτήσαμε ποιοι είναι οι εχθροί και ποια η αιτία της διαφοράς τους. Τότε αυτός μας απήντησε: «Ο Φαέθων, ο βασιλιάς των κατοίκων του Ήλιου – γιατί κι' αυτός κατοικείται, όπως ακριβώς και η Σελήνη—⁷ εδώ και πολύ καιρό μας πολεμά. Κι' η αιτία που άρχισε ο πόλεμος είναι ετούτη: κάποτε συγκέντρωσα τους πιο φτωχούς ανθρώπους του βασιλείου μου και θέλησα να ιδρύσω αποικία στον Εωσφόρο,⁸ που ήταν έρημος και εντελώς ακατοίκητος. Αλλά ο Φαέθων ζήλεψε και εμπόδισε την αποικία χτυπώντας μας στα μισά του δρόμου επικεφαλής των *Αλογομυρμήγκων* του. Τότε όμως νικηθήκαμε –δεν ήμαστε, βλέπεις, το ίδιο προετοιμασμένοι– και υποχωρήσαμε. Μα τώρα θέλω ν' αρχίσω πάλι τον πόλεμο και να φτιάξω την αποικία. Αν θέλετε, λοιπόν, πάρτε μαζί μου μέρος στην επιχείρηση. Εγώ θα δώσω στον καθένα σας *από ένα βασιλικό γύπα* και τον υπόλοιπο οπλισμό. Αύριο ξεκινάμε. «Ας γίνει έτσι», είπα εγώ, «μια και συ έτσι νομίζεις».

Αυτή τη νύχτα μείναμε εκεί φιλοξενούμενοί του και τα χαράματα σηκωθήκαμε και πήραμε μέρος στην παράταξη, γιατί οι σκοποί σάλπιζαν πως οι εχθροί είναι κοντά. Όλο το στράτευμά μας έφτανε τους εκατό χιλιάδες άντρες, χώρια τα μεταγωγικά, οι μηχανικοί, οι πεζικάριοι και οι ξένοι σύμμαχοι. Απ' αυτούς οι ογδόντα χιλιάδες ήταν *Αλογόγυπες* και οι είκοσι αυτοί που ήταν καβάλα πάνω στα *Λαχανόφτερα*. Τα Λαχανόφτερα είναι κι' αυτά τεράστια όρνεα, που στο σώμα τους αντί για πούπουλα φυτρώνει πυκνό χορτάρι και οι φτερούγες τους είναι ολόιδιες με φύλλα μαρουλιού. Κοντά τους είχαν παραταχτεί οι *Κεχρορίχτες* και οι *Σκορδομάχοι*. Ακόμη είχαν έρθει για βοήθεια και *σύμμαχοι από τη Μεγάλη Άρκτο* τριάντα χιλιάδες *Ψυλλοτοξότες* και πενήντα χιλιάδες *Ανεμόδρομοι*. Και οι μεν Ψυλλοτοξότες καβαλικεύουν πάνω σε μεγάλους ψύλλους, γι' αυτό και έχουν αυτό το όνομα, κάθε ψύλλος δε ήταν μεγάλος σα δώδεκα ελέφαντες. Όσο για τους Ανεμόδρομους, αυτοί είναι βέβαια πεζοί, πετούν όμως στον αέρα χωρίς φτερά με τον εξής τρόπο: φορούν χιτώνες μέχρι τα νύχια, σφιγμένους γύρω από τη μέση, ώστε να φουσκώνουν σαν πανιά карабиού με τον αέρα που τους σπρώχνει όπως τα πλεούμενα. Ως επί το πλείστον αυτοί στη μάχη είναι πελταστές.⁹ Υπήρχε φήμη πως θα καταφτάσουν από τ' αστέρια που βρίσκονται πάνω από την Καππαδοκία εβδομήντα χιλιάδες *Βελανιδοσπουργίτες* και πέντε χιλιάδες *Αλογογέρανοι*. Αυτούς εγώ δεν τους είδα, γιατί δεν ήρθαν. Γι' αυτό και δεν τόλμησα να περιγράψω τα χαρακτηριστικά τους. Λέγονταν δα πράγματα θαυμαστά κι' απίστευτα γι' αυτούς.

⁶. Ο Ενδυμίων ήταν, κατά την ελληνική μυθολογία, ωραιότατος νέος που τον ερωτεύτηκε η Σελήνη. Όταν ο Δίας τον άφησε να διαλέξει το είδος ζωής που ήθελε, αυτός προτίμησε να είναι αθάνατος, παραμένοντας νέος και βυθισμένος σ' αιώσιο ύπνο. Έτσι τον συναντούσε η Σελήνη.

⁷. Μερικοί φιλόσοφοι είχαν θέσει ζήτημα αν κατοικείται ο Ήλιος και η Σελήνη.

⁸. Ο πλανήτης Αφροδίτη, γνωστός ως Αυγερινός.

⁹10. Ο ελαφριά οπλισμένος στρατιώτης. Το όνομα του το πήρε από την ελαφριά ασπίδα που κρατούσε, την πέλτη.

Αυτή ήταν η δύναμη του Ενδυμώνα και όλοι είχαν τον ίδιο οπλισμό. **Τα κράνη ήταν από κουκιά**, γιατί τα κουκιά τα δικά τους είναι μεγάλα και αντοχής. **Οι θώρακες τους ήταν με λέπια, όλοι από λούπινα**. Δηλαδή φτιάχνουν τους θώρακες ράβοντας αναμεταξύ τους φλούδες από λούπινα, γιατί στον τόπο αυτόν οι φλούδες των λούπινων είναι άθραυστες σαν κέρατα. Οι ασπίδες και τα ξίφη τους ήταν όπως τα ελληνικά. Όταν πια έφτασε η ώρα, παρατάχτηκαν μ' αυτόν τον τρόπο: τη δεξιά πτέρυγα έπιασαν οι Αλογόγυπες κι' ο βασιλιάς, έχοντας γύρω του τους πιο γενναίους του. Ανάμεσα σ' αυτούς ήμαστε και μεις. Την αριστερή πτέρυγα έπιασαν τα Λαχανόφτερα και τη μέση οι σύμμαχοι, όπως νόμιζε ο καθένας καλύτερα. Το πεζικό, που **ήταν γύρω στα εξήντα εκατομμύρια**, παρατάχτηκε ως εξής: σ' αυτή τη χώρα υπάρχουν πολλές και μεγάλες αράχνες, καθεμιά πολύ πιο μεγάλη από τα Κυκλαδίτικα νησιά. Αυτές διέταξε ο Ενδυμίων να υφάνουν απ' άκρη σ' άκρη το διάστημα που βρίσκεται ανάμεσα στη Σελήνη και στον Εωσφόρο. Μόλις το αποτελείωσαν, όσο μπόρεσαν γρηγορότερα, και δημιούργησαν μια πεδιάδα, παρέταξε πάνω της το πεζικό. Αρχηγός τους ήταν **ο Νυχτερίδας**, ο γιος του **Γαληνότατου** κι' άλλοι δύο.

Στην παράταξη των εχθρών, την αριστερή πτέρυγα είχαν οι Αλογομύρμηγκες και μαζί τους ήταν ο Φαέθων. Οι **Αλογομύρμηγκες** είναι θηρία πολύ μεγάλα, φτερωτά, που μοιάζουν με τα δικά μας μυρμήγκια σε όλα εκτός από το μέγεθος. Ο μεγαλύτερος τους ήταν μέχρι και εξήντα μέτρα. Και δεν πολεμούσαν μόνο οι αναβάτες τους, αλλά κι' οι ίδιοι, κυρίως με τις κεραίες τους. Έλεγαν πως ήταν κοντά πενήντα χιλιάδες. Στα δεξιά τους παρατάχτηκαν οι **Αεροκούνουπες**, που ήταν κι' αυτοί πάνω κάτω πενήντα χιλιάδες, όλοι τους τοξότες καβάλα πάνω σε μεγάλα κουνούπια. Συνέχεια απ' αυτούς οι **Αεροχορευταράδες**, όλοι ελαφριά οπλισμένοι και πεζικάριοι, αλλά κι' αυτοί επιδέξιοι πολεμιστές. Αυτοί πετούσαν από μακριά με τις σφεντόνες τους τεράστια ραπάνια κι' όποιον χτυπούσαν δεν μπορούσε ν' αντέξει ούτε για λίγο, μόνο πέθαινε, γιατί από την πληγή του έβγαινε μια απαίσια μυρουδιά. Έλεγαν πως άλειφαν τα βέλη τους με δηλητήριο μολόχας. Πίσω τους παρατάχτηκαν οι **Μανιταροκόνταροι**, καμιά δεκαριά χιλιάδες, που ήταν βαριά οπλισμένοι και πολεμούσαν στην πρώτη γραμμή. Τους ονόμασαν Μανιταροκόνταρους, γιατί χρησιμοποιούσαν για ασπίδες μανιτάρια και για δόρατα κοτσάνια από σπαράγγια. Κοντά τους παρατάχτηκαν οι **Βελανιδόσκυλοι**, που τους έστειλαν στον βασιλιά οι κάτοικοι του Σείριου,¹⁰ πέντε χιλιάδες άντρες σκυλομούρηδες, που μάχονταν καβάλα σε φτερωτά βελανίδια. Έλεγαν πως από τους συμμάχους του Φαέθοντα καθυστερούσαν οι **Σφενδονιστές** που είχε καλέσει απ' το Γαλαξία κι' οι **Συννεφοκένταυροι**. Αλλά ετούτοι έφτασαν όταν η μάχη είχε πια κριθεί, που να μην έσωναν! Οι σφενδονιστές όμως δε φάνηκαν καθόλου, γι' αυτό λένε πως ο Φαέθων οργίστηκε μαζί τους κι' αργότερα τους έκαψε τη χώρα.

Με τέτοιο στράτευμα, λοιπόν, προχωρούσε κι' ο Φαέθων εναντίον μας. Κι' όταν υψώθηκαν οι σημαίες της μάχης και γκάριζαν οι γαίδαροι και των δυο παρατάξεων – γιατί συνηθίζουν να τους χρησιμοποιούν για σαλπικτές– ήρθαν στα χέρια κι' άρχισαν τη μάχη. Αλλά η αριστερή πτέρυγα των κατοίκων του Ήλιου τράπηκε αμέσως σε φυγή, χωρίς καν να περιμένει την έφοδο των **Αλογόγυπων** και μεις τους κυνηγούσαμε και τους σκοτώναμε. Η δεξιά όμως πτέρυγα τους νικούσε τη δικιά μας την αριστερή. Επιτέθηκαν κι' οι **Αεροκούνουπες** και τους καταδίωξαν μέχρι το πεζικό. Εκεί όμως, και με τη βοήθεια των πεζικαρίων μας, οι εχθροί υποχώρησαν και τράπηκαν σε φυγή, προπάντων από τη στιγμή που είδαν πως η αριστερή τους πτέρυγα είχε νικηθεί. Όταν πια η φυγή γενικεύτηκε, πολλοί πιάνονταν αιχμάλωτοι κι' άλλοι πολλοί σκοτώνονταν. Το αίμα έτρεχε ποτάμι πάνω στα σύννεφα, έτσι που βάφονταν

¹⁰. Αρχαιότατο όνομα του αστέρος α του Μεγάλου Κυνός. Είναι ο λαμπρότερος απλανής αστέρας ολόκληρου του ουρανού.

και φαινόντουσαν κόκκινα, όπως φαίνονται σε μας την ώρα που πέφτει ο ήλιος. Αίμα πολύ έσταξε και κάτω στη γη, πράγμα που μ' έκανε να σκεφτώ μήπως κάτι τέτοιο έγινε εδώ πάνω και στα παλιά τα χρόνια κι' ο Όμηρος νόμισε πως ο ίδιος ο Δίας έβρεξε αίμα για το θάνατο του Σαρπηδόνα.

Όταν γυρίσαμε απ' την καταδίωξη, στήσαμε δυο τρόπαια: το ένα για την πεζομαχία πάνω στο δίχτυ που είχαν υφάνει οι αράχνες και το άλλο για την αερομαχία πάνω στα σύννεφα. Μόλις που πρόλαβαν κι' έγιναν αυτά, οι σκοποί ειδοποίησαν πως εφορμούν καλπάζοντας οι **Συννεφοκένταυροι**, αυτοί που έπρεπε να έρθουν για βοήθεια του Φαέθοντα πριν από τη μάχη. Καθώς πλησίαζαν, παρουσίαζαν θέαμα πολύ παράξενο, γιατί **ήταν μισοί άλογα φτερωτά και μισοί άνθρωποι**. Το ανθρώπινο μέρος τους από τη μέση και πάνω ήταν μεγάλο σαν του Κολοσσού της Ρόδου και το αλογίσιο ίσαμε ένα μεγάλο φορτηγό πλοίο. Όσο για το πλήθος τους δεν το ανέφερα, **μήπως και φανεί απίστευτο**, τόσο πολλοί ήταν. Αρχηγό τους είχαν τον Τοξότη¹¹ του Ζωδιακού κύκλου.¹² Όταν είδαν πως οι φίλοι τους είχαν νικηθεί, έστειλαν πρώτα μήνυμα στον Φαέθοντα να επιτεθεί πάλι κι' οι ίδιοι παρατάχτηκαν και πέφτουν πάνω στους ασύντακτους κατοίκους της Σελήνης, που είχαν σκορπιστεί χωρίς τάξη, για να κυνηγήσουν τους εχθρούς και να πλιατσικολογήσουν. Κι' όλους βέβαια τους έτρεψαν σε φυγή, τον ίδιο τον βασιλιά όμως τον καταδίωξαν μέχρι την πόλη και σκότωσαν τα περισσότερα όρνεά του. Ξεκώλωσαν και τα τρόπαια και ποδοπάτησαν ολόκληρη την πεδιάδα που είχαν υφάνει οι αράχνες. Εμένα, μάλιστα, και δυο άλλους συντρόφους μας μάς έπιασαν αιχμάλωτους. Έφτασε στο μεταξύ κι' ο Φαέθων κι' αμέσως άρχισαν εκείνοι να στήνουν άλλα τρόπαια.

Εμάς μας έδεσαν τα χέρια πίσω μ' ένα κουρέλι από αράχνινο δίχτυ και την ίδια μέρα μας οδήγησαν στον Ήλιο. Αποφάσισαν όμως να μην πολιορκήσουν την πόλη, αλλά γύρισαν πίσω κι' άρχισαν να αποκλείουν με τείχος το διάστημα που βρίσκεται ανάμεσα στη Σελήνη και στον Ήλιο, ώστε ποτέ πια οι ακτίνες του Ήλιου να μη φτάνουν σ' αυτήν. Το τείχος ήταν διπλό, καμωμένο από σύννεφα. Έτσι έγινε πραγματική έκλειψη της σελήνης και σκεπάστηκε ολόκληρη με αιώνιο σκοτάδι. Επειδή ο Ενδυμίων μ' αυτά και μ' αυτά βρισκόταν σε δύσκολη θέση, έστειλε πρεσβεία και παρακαλούσε να γκρεμίσουν το κτίσμα και να μην τους υποχρεώσουν να ζουν μες στο σκοτάδι. Υποσχόταν, μάλιστα, πως και φόρους θα πληρώνει και σύμμαχος θα γίνει και ποτέ πια δε θα ξαναπολεμήσει. Για όλα τούτα ήθελε να δώσει και ομήρους. Ο Φαέθων και οι δικοί του έκαναν δυο συνελεύσεις: την πρώτη μέρα δεν κατάφεραν να μαλακώσουν διόλου την οργή τους, την επόμενη όμως μετάνιωσαν κι' έκλεισαν ειρήνη μ' αυτούς τους όρους:

Οι Ηλιακοί και οι σύμμαχοι τους συνθηκολόγησαν με τους Σεληνιακούς και τους συμμάχους τους σύμφωνα με τα παρακάτω: οι Ηλιακοί να γκρεμίσουν το τείχος, να μην εισβάλουν ποτέ πιά στη Σελήνη και να δώσουν πίσω τους αιχμαλώτους, αφού πληρωθούν για καθέναν ένα ορισμένο ποσόν. Οι Σεληνιακοί πάλι ν' αφήσουν ανεξάρτητα και τα άλλα αστέρια και να μην ξανασηκώσουν όπλα εναντίον των Ηλιακών. Κι' αν κάποιος τους επιτεθεί, να είναι αναμεταξύ τους σύμμαχοι. **Επίσης να πληρώνει φόρο κάθε χρόνο ο βασιλιάς των Σεληνιακών στον βασιλιά των Ηλιακών δέκα χιλιάδες αμφορείς γεμάτους δροσιά και να δώσει από τους δικούς του ανθρώπους δέκα χιλιάδες για όμηρους**. Να κάνουν την αποικία στον Εωσφόρο μαζί και να μπορεί να πάρει μέρος σ' αυτήν όποιος θέλει. Να γράψουν τη συνθήκη σε

¹¹. Είναι ο Τοξότης του ζωδιακού κύκλου, που παριστάνεται ως Κένταυρος ο οποίος σημαδεύει με το τόξο του.

¹². Πρόκειται για τη ζωδιακή ζώνη, όπου περιλαμβάνονται οι ζωδιακοί αστερισμοί και τα ζώδια. Διαιρείται σε δώδεκα ζωδιακά σημεία, που το καθένα έχει το όνομα και το σύμβολο του.

στήλη κεχριμπαρένια και να τη στήσουν ψηλά στον αέρα, πάνω στα σύνορα. Τον όρκο έδωσαν από μέρους των Ηλιακών ο Φλογισμένος, ο Καψαλισμένος και ο Φλογερός, και από μέρους των Σεληνιακών ο Νυχτερινός, ο Φεγγαρίσιος κι' ο Ολόλαμπρος.

Μ' αυτούς τους όρους έγινε η ειρήνη. Αμέσως, λοιπόν, άρχισαν να γκρεμίζουν το τείχος και μας τους αιχμαλώτους μάς έδωσαν πίσω. Όταν πια φτάσαμε στη Σελήνη, ήρθαν να μας προϋπαντήσουν και μας φιλούσαν με δάκρυα στα μάτια και οι σύντροφοι μας, μα κι' ο ίδιος ο Ενδυμίων προσωπικά. Αυτός, μάλιστα, με πίεζε και να μείνω κοντά του και να πάρω μέρος στην αποικία και μου υποσχόταν πως θα με παντρέψει με τον γιο του. Γιατί εκεί πέρα δεν υπάρχουν γυναίκες. Εγώ όμως δεν υποχωρούσα με κανέναν τρόπο, μόνο ζητούσα επίμονα να με στείλουν πάλι κάτω στη θάλασσα. Σαν κατάλαβε πως ήταν αδύνατο να με πείσει, μας φιλοξένησε εφτά μέρες κι' ύστερα μας έστειλε πίσω.

Θέλω όμως να σας διηγηθώ όσα παράξενα και περίεργα διαπίστωσα στο μεταξύ, όταν ζούσα στη Σελήνη. Πρώτ' απ' όλα πως αυτοί δε γεννιούνται από γυναίκες, αλλά από αρσενικούς, γιατί παντρεύονται με άντρες κι' ούτε που γνωρίζουν καθόλου τη λέξη γυναίκα. Ο καθένας κάνει τη γυναίκα μέχρι εικοσιπέντε χρονών και από κει κι' ύστερα κάνει αυτός τον άντρα. Σημείωσε πως δεν γκαστρώνονται στην κοιλιά, αλλά στη γάμπα τους. Όταν, δηλαδή, συλλάβουν το έμβρυο, αρχίζει η γάμπα να φουσκώνει κι' ύστερα από ένα διάστημα την ανοίγουν και βγάζουν τα βρέφη νεκρά. Έπειτα τα στρέφουν προς τον αέρα με το στόμα ανοιχτό κι' έτσι τους δίνουν ζωή. Θαρρώ ότι από κει έχει διαδοθεί και στους Έλληνες η λέξη *ποδογκάστρι*,¹³ ακριβώς επειδή εκείνοι γκαστρώνονται στη γάμπα αντί στην κοιλιά. Θα διηγηθώ και κάτι άλλο, ακόμη πιο περίεργο απ' αυτό. Υπάρχει εκεί ένα είδος ανθρώπων που ονομάζονται *Δενδρίτες*¹⁴ και γεννιούνται με τον εξής τρόπο: πρώτα κόβουν το δεξί αρχίδι ενός ανθρώπου και το φυτεύουν στη γη. Απ' αυτό φυτρώνει ένα δέντρο πολύ μεγάλο, σάρκινο, όμοιο με φαλλό. Έχει μάλιστα και κλαδιά και φύλλα, κι' όσο για τον καρπό του, είναι βελανίδια μεγάλα ίσαμε μισό μέτρο. Όταν πια είναι γινωμένα, τα κόβουν και ξεκλωσάνε από μέσα τούς ανθρώπους. Εξάλλου τα «αποτέτεια» τους είναι πρόσθετα· μερικών είναι από ελεφαντόδοτο, μα των φτωχών ξύλινα. Μ' αυτά βατεύουν και συνουσιάζονται με το ταίρι τους. Κι' όταν ο άνθρωπος γεράσει, δεν πεθαίνει, αλλά σαν τον καπνό διαλύεται και γίνεται αέρας. Όλοι τρώνε την ίδια τροφή· ανάβουν δηλαδή φωτιά και ψήνουν βατράχια πάνω στη θράκα. Τα έχουν άλλωστε μπόλικά και πετούν στον αέρα. Την ώρα που τα ψήνουν, κάθονται ολόγυρα σαν σε τραπέζι, ρουφάνε λαίμαργα τον καπνό που βγαίνει και απολαμβάνουν. Με τέτοιου είδους φαγητό τρέφονται. Για ποτό τους έχουν τον αέρα, που τον πιέζουν μέσα σε κύπελλα και βγάζουν ένα υγρό σαν τη δροσιά. Κι' ούτε κατουράνε, ούτε χέζουν, ούτε έχουν τρύπες εκεί που τις έχουμε εμείς. Έτσι οι νεαροί δεν τουρλώνουν τα πισινά τους για συνουσία, αλλά κάτω από την αντζακλείδα, γιατί εκεί έχουνε τρύπα.

Για όμορφους περνάνε τους φαλακρούς που είναι γουλί, ενώ τους μαλλιάδες τούς σιχαίνουνται. Αντίθετα, στ' αστέρια που είναι κομήτες, έχουν για όμορφους τους μακρυμάλληδες, γιατί είχαν έρθει κάποιοι που μας διηγούνταν γι' αυτά. Και τα γένια τους, λέει, φυτρώνουν λίγο πιο πάνω από τα γόνατα. Νύχια δεν έχουν στα πόδια, παρά όλοι τους είναι μονοδάχτυλοι. Πάνω από τα πισινά τους φυτρώνει ένα λάχανο, μακρύ σαν ουρά, που είναι πάντοτε χλωρό και δε θραύεται, ακόμη κι' όταν πέφτουν ανάσκελα. Η μύτη τους στάζει μέλι εξαιρετικά δριμύ κι' όταν δουλεύουν ή γυμνάζονται, ιδρώνει γάλα ολόκληρο το σώμα τους, έτσι που και τυρί μπορούν να

¹³ Σατιρίζει τη γέννηση του Διονύσου από τους μυθοπλάστες.

¹⁴ Ως *Δενδρίτης* λατρευόταν στην Ρόδο ο Δίας, και ο Διόνυσος στη Βοιωτία.

πήζουν απ' αυτό, αν στάξουν μέσα λίγο μέλι. Λάδι βγάζουν από τα κρεμμύδια και είναι εξαιρετικά παχύ κι' ευωδιαστό σα μύρο. Έχουν και πολλά κλήματα που κάνουν νερό, γιατί οι ρόγες των σταφυλιών είναι σα χαλάζι και γνώμη μου είναι πως κάθε φορά που θα σηκωθεί αέρας και ταρακουνήσει εκείνα τα κλήματα, μαδάνε τα σταφύλια και τότε πέφτει στη γη το χαλάζι. Την κοιλιά τους την έχουν για σακούλα και βάζουν μέσα όσα χρειάζονται, μια και μπορούν να την ανοίγουν και να την κλείνουν ξανά. Φαίνεται πως δεν έχει καθόλου έντερα, παρά μόνο από τη μέσα μεριά είναι ολούθε μαλλιαρή και δασύτριχη, ώστε και τα νεογέννητα, όταν κάνει κρύο, να χώνονται μέσα.

Τα ρούχα των πλούσιων είναι γυάλινα μαλακά και των φτωχών χάλκινα υφαντά. Στα μέρη εκείνα έχουν άφθονο χαλκό και τον δουλεύουν βρέχοντας τον με νερό, όπως κάνουμε στο μαλλί. Όσο για τα μάτια τους, διστάζω να πω τι λογής είναι, μη νομίσει κανείς πως λέω ψέματα, τόσο απίστευτο είναι! Αλλά κι' αυτό θα το πω· τα μάτια τους, λοιπόν, είναι κινητά κι' όποιος θέλει τα βγάζει και τα κρύβει, ώσπου να τα ξαναχρειαστεί για να δει. Τότε τα βάζει και βλέπει. Μάλιστα πολλοί που έχουν χάσει τα δικά τους, παίρνουν των αλλωνώνε και βλέπουν. Άλλωστε μερικοί, οι πλούσιοι, έχουν πολλά μάτια στην πάντα. Για αυτιά έχουν πλατανόφυλλα, εκτός απ' αυτούς που γεννήθηκαν από βελανίδια· είναι οι μόνοι που τα έχουν ξύλινα. Αλλά και κάποιο άλλο παράδοξο είδα στα ανάκτορα. Πάνω από ένα πηγάδι, όχι πολύ βαθύ, υπάρχει ένας τεράστιος καθρέφτης. Αν κατεβεί κάποιος στο πηγάδι, ακούει όλα όσα λέμε εμείς κάτω στη γη. Αν πάλι κοιτάξει στον καθρέφτη, μπορεί και βλέπει όλες τις πόλεις και όλους τους λαούς, σα να βρίσκεται δίπλα τους. Τότε εγώ είδα τους δικούς μου κι' ολόκληρη την πατρίδα. Αν μ' έβλεπαν κι' εκείνοι, δεν μπορώ να το πω με σιγουριά. Κι' όποιος δεν πιστεύει πως αυτά είναι έτσι, αν ποτέ φτάσει κι' ο ίδιος εκεί πέρα, θα καταλάβει πως λέω την αλήθεια.

Τότε, λοιπόν, αποχαιρετήσαμε τον βασιλιά και τους δικούς του, μπήκαμε στο καράβι κι' ανοιχτήκαμε. Εμένα ο Ενδυμίων μου έδωσε και δώρα: δύο γυάλινους χιτώνες, πέντε χάλκινους και μια πανοπλία από λούπινα, που τα παράτησα όλα μέσα στο κήτος. Μαζί μας έστειλε και χίλιους Αλογόγυπες, να μας συνοδεύσουν για καμιά πενηνταριά μίλια και βάλε. Στο ταξίδι μας προσπεράσαμε πολλές και διάφορες χώρες και αράξαμε και στον Εωσφόρο, που μόλις είχε αρχίσει να κατοικείται. Εκεί αποβιβαστήκαμε και προμηθευτήκαμε νερό. Ύστερα μπήκαμε στο ζωδιακό κύκλο και προσπεράσαμε από τ' αριστερά μας τον ήλιο, πλέοντας ξυστά στη στεριά του. Δε βγήκαμε όμως έξω, παρόλο που οι σύντροφοι πολύ το επιθυμούσαν, γιατί δε μας άφησε ο άνεμος. Θαυμάζαμε, βέβαια, τη χώρα που ήταν καταπράσινη, εύφορη, γεμάτη νερά και πολλά αγαθά. Μόλις μας είδαν οι Συννεφοκένταυροι που ήταν μισθοφόροι του Φαέθοντα, πέταξαν και ήρθαν πάνω από το καράβι μας. Σαν έμαθαν πως έχουμε μεταξύ μας ειρήνη, ξανάφυγαν. Στο μεταξύ είχαν φύγει κι' οι Αλογόγυπες.

Ταξιδέψαμε την επόμενη νύχτα και μέρα και το βραδάκι' φτάσαμε στη λεγόμενη *Λυχνούπολη*, ενώ είχαμε πάρει πια το δρόμο προς τα κάτω. Η πόλη αυτή βρίσκεται στο διάστημα ανάμεσα στην Πούλια και στις Υάδες, πολύ πιο χαμηλά όμως από το ζωδιακό. Σαν αποβιβαστήκαμε, δε συναντήσαμε κανέναν άνθρωπο, μόνο λυχνάρια πολλά, που έκοβαν βόλτες και περνούσαν την ώρα τους στην αγορά και στο λιμάνι. Άλλα ήταν μικρά, σα να λέμε φτωχαδάκια, ήταν όμως και λίγα μεγάλα και φωτεινά, που έλαμπαν δυνατά και ξεχώριζαν. Είχαν και σπίτια, λυχνοστάτες, καθένα το δικό του. Και ονόματα είχαν όπως οι άνθρωποι και τα ακούγαμε να μιλούν. Κι' όχι μόνο δε μας έκαναν κακό, αλλά μας καλούσαν να μας φιλοξενήσουν. Εμείς όμως φοβόμαστε και κανείς μας δεν τόλμησε μήτε να φάει, μήτε να κοιμηθεί μαζί τους. Στη μέση της πόλης τους ήταν χτισμένο Διοικητήριο, όπου όλη τη νύχτα ο άρχοντας τους κάθεται και φωνάζει καθένα με τ' όνομα του. Όποιο δεν απαντήσει,

καταδικάζεται σε θάνατο ως λιποτάκτης. Θάνατος γι' αυτά σημαίνει σβήσιμο της φλόγας τους. Στεκόμαστε κι' εμείς εκεί κοντά και παρακολουθήσαμε όσα γίνονταν και συγχρόνως ακούγαμε τα λυχνάρια να απολογούνται και να αναφέρουν για ποιο λόγο καθυστέρησαν. Εκεί αναγνώρισα και το δικό μας λυχνάρι. Του μίλησα και το ρωτούσα τι γίνεται το σπιτικό μας. Κι' αυτό μου τα διηγήθηκε όλα.

Εκείνη τη νύχτα, λοιπόν, μείναμε εκεί. Την άλλη μέρα σηκώσαμε πανιά κι' αρμενίζαμε πια κοντά στα σύννεφα. Εκεί είδαμε και θαυμάσαμε και την πόλη *Νεφελοκοκκυγία*,¹⁵ όμως δεν την επισκεφτήκαμε, γιατί δε μας άφηνε ο άνεμος. Έλεγαν πως βασιλιάς της ήταν *ο Κουρούνης, ο γιος του Κότσουφα*. Κι' εγώ θυμήθηκα τον Αριστοφάνη τον ποιητή, άνθρωπο σοφό και αξιόπιστο, που άδικα δεν τον πιστεύουν για όσα έγραψε. Ύστερα από τρεις μέρες βλέπαμε πια ξεκάθαρα και τον Ωκεανό, αλλά στεριά πουθενά, εκτός από τις χώρες που βρίσκονταν στον αέρα. Κι' αυτές όμως φάνταζαν φλογισμένες κι' ολοφώτεινες. Την τέταρτη μέρα, κατά το μεσημέρι, καθώς μαλάκωνε σιγά σιγά ο αέρας και κατακάθιζε, προσγειωθήκαμε μαλακά πάνω στη θάλασσα. Μόλις αγγίξαμε το νερό, νιώσαμε μεγάλη αγαλλίαση και χαρά και απολαμβάναμε όλα τούτα καταχαρούμενοι. Βγήκαμε στην ακτή κι' αρχίσαμε να κολυμπάμε, γιατί έτυχε να είναι γαλήνη κι' η θάλασσα λάδι.

Φαίνεται όμως πως πολλές φορές η αλλαγή στο καλύτερο μπορεί να γίνει αρχή για μεγαλύτερα κακά, γιατί εμείς δυο μέρες μόνο ταξιδέψαμε με καλοκαιρία. Τα ξημερώματα της τρίτης βλέπομε ξαφνικά, την ώρα που έβγαινε ο ήλιος, κάτι θηρία κι' ένα σωρό διάφορα κήτη. Αλλά ήταν κι' ένα κήτος, το μεγαλύτερο απ' όλα, που *είχε μάκρος πάνω από διακόσες πενήντα χιλιάδες μέτρα*. Έπλεε καταπάνω μας μ' ορθάνοιχτο το στόμα και τάραζε κατά μπρος τη θάλασσα σε μεγάλη έκταση και περιλουζόταν με αφρό. Έδειχνε τα δόντια του, πολύ πιο μεγάλα από τους φαλλούς που έχομε στον τόπο μας, μυτερά σαν παλούκια κι' άσπρα σαν ελεφαντόδοντο. Εμείς τότε είπαμε το τελευταίο «χαίρε», αγκαλιαστήκαμε και περιμέναμε. Εκείνο βρισκόταν κιόλας κοντά μας. Μας ρούφηξε και μας κατάπιε μαζί με το καράβι. Όμως δεν πρόφτασε να μας τσακίσει με τα δόντια του, γιατί το καράβι γλίστρησε στην κοιλιά του ανάμεσα από τα κενά τους. Σαν βρεθήκαμε μέσα, στην αρχή ήταν σκοτάδι και δεν ξεχωρίζαμε τίποτε. Ύστερα, καθώς άνοιξε το στόμα του, αντικρίσαμε ένα μεγάλο κοίλωμα, πέρα για πέρα πλατύ και υψηλό, που έφτανε να χωρέσει μια πόλη δέκα χιλιάδων ανθρώπων. Μέσα στο κοίλωμα κείτονταν μεγάλα και μικρά ψάρια και πολλά άλλα ζώα κομματιασμένα, караβόπανα, άγκυρες, κόκαλα ανθρώπων και εμπορεύματα. Στη μέση υπήρχε ακόμη και στεριά και λόφοι από τη λάσπη, θαρρώ, που κατάπιε το κήτος και κατακάθιζε λίγο λίγο. Πάντως πάνω στη στεριά είχε φυτρώσει ένα δάσος με κάθε λογής δέντρα, είχαν βλαστήσει λαχανικά και όλα φαίνονταν καλλιεργημένα. Η περιφέρεια της στεριάς θα ήταν λίγο παραπάνω από σαράντα τέσσερα χιλιόμετρα. Μπορούσε να δει κανείς και θαλασσινά αγριοπούλια, γλάρους και αλκυόνες, που έχτιζαν τις φωλιές τους πάνω στα δέντρα.

Τότε, λοιπόν, αρχίσαμε να κλαίμε για κάμποση ώρα. Ύστερα όμως ξεσηκώσαμε τους συντρόφους και βάλαμε στηρίγματα στο καράβι, τρίψαμε κομμάτια από ξύλο, ανάψαμε φωτιά κι' ετοιμάσαμε φαγητό με ό,τι μας βρισκόταν. Άλλωστε γύρω μας υπήρχαν μπόλικά ψάρια κάθε λογής κι' είχαμε ακόμη νερό από τον Εωσφόρο. Την άλλη μέρα σηκωθήκαμε και κάθε που άνοιγε το κήτος το στόμα του, βλέπαμε πότε βουνά, πότε μονάχα τον ουρανό, κάμποσες φορές όμως και νησιά. Έτσι καταλαβαίναμε πως το θηρίο έτρεχε γρήγορα σ' όλα τα σημεία της θάλασσας. Όταν πια είχαμε συνηθίσει να ζούμε εκεί μέσα, πήρα εφτά συντρόφους κι' άρχισα να βαδίζω κατά το δάσος, θέλοντας να εξερευνήσω ολόγυρα το καθετί. Δεν είχα καλά

¹⁵. Η *Νεφελοκοκκυγία* είναι η πρωτεύουσα της χώρας των πουλιών στους *Όρνιθες* του Αριστοφάνη.

καλά βαδίζει ένα χιλιόμετρο κι' ανακάλυψα ένα ναό του Ποσειδώνα, όπως φανέρωνε η επιγραφή. Σε λίγη απόσταση βρήκα τάφους πολλούς με νεκρικές στήλες επάνω τους και σιμά μια πηγή με κατακάθαρο νερό. Ακόμη και σκυλιού γάβγισμα ακούγαμε κι' από μακριά διακρινόταν καπνός και σκεφτήκαμε πως θα πρόκειται για κάποια αγροικία.

Βαδίζοντας, λοιπόν, βιαστικά πέσαμε πάνω σ' ένα γέροντα και σ' ένα νεαρό, που πολέμαγαν με πολλή όρεξη σε μια βραγιά και είχαν ρίξει στο αυλάκι' της νερό από την πηγή. Σταθήκαμε εκεί χαρούμενοι, μαζί και φοβισμένοι. Μα κι' εκείνοι έπαθαν, καθώς φαίνεται, τα ίδια μ' εμάς κι' είχαν σταθεί άφωνοι. Ύστερα από ώρα ο γέροντας μίλησε: «Ποιοι τάχα είσατε εσείς, ξένοι; Στοιχειά της θάλασσας ή δύστυχοι άνθρωποι σαν κι' εμάς; Γιατί εμείς, μολονότι είμαστε άνθρωποι που μεγαλώσαμε στη στεριά, τώρα έχουμε γίνει θαλασσινοί και ταξιδεύουμε μαζί μ' αυτό το θηρίο που μας βαστάει στην κοιλιά του, χωρίς να ξέρουμε στην πραγματικότητα σε ποια κατάσταση βρισκόμαστε. Νομίζουμε πως έχουμε πεθάνει, μα την ίδια στιγμή πιστεύουμε πως ζούμε». Τότε εγώ του αποκρίθηκα: «Κι' εμείς άνθρωποι είμαστε, παππούλη, νεοφερμένοι, βέβαια, που πριν από λίγο μαζί με το σκάφος μας μάς κατάπιε το θηρίο. Και τώρα ξεκινήσαμε, γιατί θέλουμε να μάθουμε τι υπάρχει μέσα στο δάσος, γιατί έδειχνε μεγάλο και πυκνό. Αλλά κάποιος θεός, όπως φαίνεται, μας οδήγησε να σε συναντήσουμε και να καταλάβουμε ότι δεν είμαστε οι μόνοι φυλακισμένοι μέσα σ' αυτό το θηρίο. Μα διηγήσου μας την περιπέτεια σου, ποιος τελοσπάντων είσαι και πώς μπήκες εδώ;». Κι' αυτός αποκρίθηκε πως τίποτε δε θα πει κι' ούτε θα μας ρωτήσει, πριν μας φιλέψει μ' ό,τι έχει. Έτσι, λοιπόν, μας πήρε και μας οδήγησε στο σπίτι του. Το 'χε κάνει αρκετά βολικό, είχε φτιάξει στρώματα από χορτάρι και ήταν εφοδιασμένο μ' όλα τα χρειαζούμενα. Μας παρέθεσε λαχανικά, οπωρικά και ψάρια και μας γέμιζε τα ποτήρια με κρασί. Όταν πια χορτάσαμε για τα καλά, ρωτούσε να μάθει για τα παθήματα μας. Κι' εγώ του τα διηγήθηκα απ' την αρχή μέχρι το τέλος: για την κακοκαιρία, για όσα τραβήξαμε στο νησί και το ταξίδι στον αέρα, για τον πόλεμο κι' όλα τα υπόλοιπα μέχρι την καταβύθιση μας στην κοιλιά του κήτους.

Ο γέροντας παραξενεύτηκε πάρα πολύ κι' άρχισε να διηγείται κι' αυτός την ιστορία του: «Στην καταγωγή, ξένοι μου, είμαι Κύπριος» είπε. «Ξεκίνησα για εμπόριο από την πατρίδα, μαζί μ' αυτό το παιδί που βλέπετε και πολλούς άλλους δούλους κι' έβαλα πλώρη για την Ιταλία, έχοντας φορτωμένο καράβι μεγάλο με διάφορα εμπορεύματα. Θα το έχετε ίσως δει διαλυμένο στο στόμα του κήτους. Μέχρι τη Σικελία, λοιπόν, ταξιδέψαμε μια χαρά. Μα από εκεί αέρας δυνατός μας άρπαξε κι' ύστερα από τρεις μέρες μας έφερε ανοιχτά στον Ωκεανό. Τότε βρεθήκαμε μπροστά στο κήτος, που μας κατάπιε, καράβι και άντρες μαζί. Όλοι πέθαναν και μόνο εμείς οι δύο σωθήκαμε. Σαν θάψαμε τους συντρόφους μας και χτίσαμε ναό στον Ποσειδώνα, αρχίσαμε να ζούμε τούτη εδώ τη ζωή, καλλιεργώντας λαχανικά και τρώγοντας ψάρια και οπωρικά. Όπως βλέπετε, το δάσος είναι μεγάλο κι' έχει και κλήματα πολλά, απ' όπου φτιάχνουμε γλυκύτατο κρασί. Μπορεί να είδατε και την πηγή που βγάζει εξαιρετικό και δροσερότατο νερό. Κρεβάτια φτιάχνουμε από φύλλα κι' ανάβουμε μπόλικη φωτιά, κυνηγάμε πουλιά που πετούν εδώ μέσα και ψαρεύουμε ψάρια ζωντανά έξω, πατώντας πάνω στα σπάραχνα του θηρίου. Εκεί εξάλλου πλενόμαστε, όποτε θελήσουμε. Όχι μακριά μας υπάρχει και λίμνη, που η περιφέρεια της είναι σχεδόν τέσσερα χιλιόμετρα κι' έχει κάθε λογής ψάρια. Σ' αυτήν κολυμπάμε και πλεύουμε πάνω σ' ένα μικρό σκάφος που το σκάρωσα εγώ. Έχουν περάσει είκοσι επτά ολόκληρα χρόνια απ' την ημέρα που μας κατάπιε το κήτος. Κι' όλα τ' άλλα θα μπορούσαμε να τα υπομένουμε, όμως οι γείτονες και συντοπίτες μας είναι πολύ ανάποδοι κι' ενοχλητικοί, γιατί είναι ακοινώνητοι και πρωτόγονοι». «Μα πώς, λοιπόν», είπα εγώ, «υπάρχουν κι' άλλοι άνθρωποι μέσα στο κήτος;». «Πολλοί,

βέβαια», είπε, και μάλιστα αφιλόξενοι και με αλλόκοτες φάτσες. Στα δυτικά του δάσους, στο πίσω μέρος της ουράς, κατοικούν οι **Παστωμένοι**, λαός με μάτια χελιού και πρόσωπο караβίδας, πολεμόχαροι, ριψοκίνδυνοι, που τρώνε κρέας ωμό. Από την άλλη μεριά, κατά το δεξιό τοίχο, κατοικούν οι **Τραγοξιφίες**, που από τη μέση και πάνω μοιάζουν με ανθρώπους κι' από κει και κάτω με ξιφίες· αυτοί όμως δεν είναι τόσο κακοί, όσο οι άλλοι. Στην αριστερή πλευρά μένουν οι **Καβουρονύχηδες** και οι **Τονοκέφαλοι**, που είναι φίλοι και σύμμαχοι μεταξύ τους. Την ενδοχώρα κατέχουν οι **Αστακομούρηδες** και οι **Γλωσσοπόδαροι**, λαοί πολεμόχαροι και **γοργοπόδαροι**. Στην ανατολική πλευρά, κοντά στο στόμα του κήτους, τα περισσότερα μέρη είναι ακατοίκητα, πλημμυρισμένα από θάλασσα. Ωστόσο εγώ εκεί έχω το σπιτικό μου και πληρώνω φόρο στους Γλωσσοπόδαρους πεντακόσια στρεΐδια το χρόνο. Τέτοιας λογής είναι η χώρα. Εσείς τώρα πρέπει να δείτε πώς θα μπορέσουμε να τα βάλουμε με τόσους λαούς και πώς θα μπορέσουμε να ζήσουμε». «Και πόσοι είναι», ρώτησα εγώ, «όλοι αυτοί;». «Περισσότεροι από χίλιους», είπε. «Και τι είδους όπλα έχουν;» «Τίποτε άλλο εκτός από ψαροκόκαλα», είπε. «Λοιπόν», είπα εγώ, «θα κάνουμε άριστα να συγκρουστούμε μαζί τους, μια κι' αυτοί είναι άοπλοι κι' εμείς οπλισμένοι. Αν τους νικήσουμε, θα ζήσουμε την υπόλοιπη ζωή μας χωρίς φόβο».

Αφού τα συμφωνήσαμε, γυρίσαμε στο καράβι κι' αρχίσαμε τις ετοιμασίες. Αφορμή του πολέμου θα ήταν να μην πληρωθεί ο φόρος, μια που η προθεσμία είχε φτάσει κιόλας. Πραγματικά, αυτοί έστειλαν ανθρώπους τους και ζητούσαν το φόρο. Αυτός μίλησε περιφρονητικά κι' έδωσε τους απεσταλμένους. Πρώτοι, λοιπόν, οι Γλωσσοπόδαροι και οι Αστακομούρηδες, οργισμένοι με τον Σκίνθαρο –αυτό ήταν το όνομα του– άρχισαν την επίθεση με μεγάλη φασαρία. Εμείς όμως υποψιαζόμαστε την επίθεση και περιμέναμε οπλισμένοι. Μπροστά είχαμε στήσει ενέδρα με είκοσι πέντε άντρες κι' είχαμε δώσει εντολή σ' αυτούς που πήραν μέρος, μόλις δουν ότι οι εχθροί έχουν προσπεράσει, να πεταχτούν και να πέσουν απάνω τους. Αυτό και έκαναν. Πετάχτηκαν, δηλαδή, επάνω κι' άρχισαν να τους χτυπούν από πίσω. Εμείς, που ήμαστε πάλι είκοσι πέντε –γιατί κι' ο Σκίνθαρος με τον γιο του είχαν πάρει μέρος στην επιχείρηση–, βγήκαμε να τους συναντήσουμε. Αρπαχτήκαμε μαζί τους και ριχτήκαμε στον κίνδυνο με καρδιά και δύναμη. Τέλος, τους τρέψαμε σε φυγή και τους πήραμε φαλάγγι ως τις φωλιές τους. Απ' τους εχθρούς σκοτώθηκαν εκατόν εβδομήντα κι' από τους δικούς μας ένας, ο καπετάνιος του караβιού, που τρυπήθηκε ψηλά στην πλάτη μ' ένα κόκαλο μπαρμπουνιού. Εκείνη την ημέρα και τη νύχτα στρατοπεδεύσαμε στο πεδίο της μάχης και στήσαμε τρόπαιο, μπήγοντας στη γη ένα ξερό ραχοκόκαλο από δελφίνι. Την άλλη μέρα έκαναν την εμφάνιση τους κι' οι άλλοι που το 'μαθαν στη δεξιά πλευρά στάθηκαν **οι Παστωμένοι**, με αρχηγό τους **τον Παλαμίδα**, στην αριστερή οι **Τονοκέφαλοι** και στη μέση οι **Καβουροχέρηδες**. Οι **Τραγοξιφίες** δεν πήραν μέρος στη μάχη, γιατί προτίμησαν να μείνουν ουδέτεροι. Εμείς τους προϋπαντήσαμε κοντά στο ναό του Ποσειδώνα και συγκρουστήκαμε μαζί τους κάνοντας μεγάλη φασαρία. Η κοιλιά του κήτους αντηχούσε, λες κι' ήταν σπηλιά. Τους τρέψαμε σε φυγή, γιατί αυτοί ήταν ελαφριά οπλισμένοι και τους κυνηγήσαμε μέχρι το δάσος· από τότε πια γίναμε αφεντικά στον τόπο. Υστερότερα έστειλαν κήρυκες και σήκωσαν τους νεκρούς τους για ταφή κι' άρχισαν τις διαπραγματεύσεις για φιλία. Εμείς όμως δε θεωρήσαμε σκόπιμο να κάνουμε ειρήνη μαζί τους, αλλά την επόμενη μέρα βαδίσουμε εναντίον τους και τους ξεπαστρέψαμε όλους πέρα για πέρα, εκτός από τους Τραγοξιφίες. Αυτοί, σαν είδαν τι έγινε, πήδησαν μέσ' από τα σπάραχνα κι' έπεσαν στη θάλασσα. Τότε εμείς κυριέψαμε όλη τη χώρα, που ήταν πια χωρίς εχθρούς κι' από τότε κατοικούσαμε εκεί χωρίς κανένα φόβο. Περνούσαμε τον καιρό μας το πιο πολύ με αγωνίσματα και κυνήγι, καλλιεργούσαμε τ' αμπέλια και μαζεύαμε τους καρπούς από τα δέντρα. Κοντολογίς μοιάζαμε μ'

αυτούς που ζουν πλουσιοπάροχα κι' ελεύθερα μέσα σε μια μεγάλη φυλακή, απ' όπου δεν μπορούν να ξεφύγουν.

Για ένα χρόνο και οχτώ μήνες ζούσαμε μ' αυτόν τον τρόπο. Αλλά την πέμπτη ημέρα του ένατου μήνα, όταν άνοιξε για δεύτερη φορά το στόμα του το κήτος –γιατί αυτό το έκανε κάθε μια ώρα, έτσι που εμείς λογαριάζαμε την ώρα από τ' ανοίγματα του στόματος του– στο δεύτερο, λοιπόν, όπως είπα, άνοιγμα, άρχισε ξαφνικά να ακούγεται βουή μεγάλη και φασαρία και κάτι σαν παραγγέλματα και χτυπήματα κουπιών. Τρομάξαμε και συρθήκαμε μέχρι το ίδιο το στόμα του θηρίου. Σταθήκαμε πιο μέσα από τα δόντια του κι' αρχίσαμε να βλέπουμε το πιο παράξενο θέαμα απ' όσα εγώ τουλάχιστον έχω δει: άντρες πελώριους ίσαμε ενενήντα μέτρα στο ανάστημα να πλέουν πάνω σε μεγάλα νησιά, λες κι' ήταν καράβια. Ξέρω καλά πως αυτά που θα διηγηθώ μοιάζουν απίστευτα, ωστόσο θα τα πω. Ήταν νησιά μακρόστενα, όχι όμως πολύ ψηλά, που η περιφέρεια του καθενός έφτανε *τα δεκαοχτώμισυ χιλιόμετρα*. Πάνω τους ταξίδευαν περίπου εκατόν είκοσι από κείνους τους ανθρώπους. Μερικοί κάθονταν στη σειρά και στις δύο πλευρές του νησιού και κωπηλατούσαν με μεγάλα κυπαρίσσια, που είχαν και τα κλαδιά και τα φύλλα τους, λες και ήταν κουπιά. Στο πίσω μέρος, στην πρύμη, όπως θα λέγαμε, στεκόταν πάνω σε λόφο υψηλό ο καπετάνιος, βαστώντας χάλκινο *πηδάλιο σχεδόν χίλια μέτρα μακρύ*. Πάνω στην πλώρη καμιά σαρανταριά από δαύτους πολεμούσαν οπλισμένοι. Σε όλα τους έμοιαζαν με ανθρώπους, εκτός από τα μαλλιά που ήταν από φωτιά και λαμπάδιαζαν έτσι δεν είχαν ανάγκη από περικεφαλαίες. Αντί για πανιά ο άνεμος ορμούσε πάνω στα δέντρα που ήταν πολλά σε κάθε νησί, τα φούσκωνε και το πήγαινε όπου ήθελε ο καπετάνιος. Ένας κελευστής¹⁶ τους κράταγε το χρόνο και με το λαμνοκόπημα τα νησιά προχωρούσαν γρήγορα σαν τα πολεμικά καράβια.

Στην αρχή βλέπαμε δυο τρία νησιά, ύστερα όμως έκαναν την εμφάνιση τους καμιά εξακοσαριά, και αφού παρατάχτηκαν το ένα απέναντι στο άλλο, άρχισαν να πολεμούν και να ναυμαχούν. Πολλά, λοιπόν, συγκρούονταν δυνατά μεταξύ τους πλώρη με πλώρη και πολλά, χτυπημένα από έμβολο, βούλιαζαν άλλα πάλι χτυπιόντουσαν μεταξύ τους κι' αγωνίζονταν σκληρά, έτσι που δύσκολα αποχωρίζονταν, γιατί αυτοί που είχαν παραταχτεί στην πλώρη έδειχναν μεγάλο ζήλο, καθώς πηδούσαν πάνω στ' άλλα νησιά και σκότωναν αδιακρίτως. Αιχμάλωτους δεν έπιανε κανένας. Αντί για σιδερένιους γάντζους πέταγαν ο ένας στον άλλον *μεγάλα χταπόδια δεμένα*, που γαντζώνονταν στα δέντρα και κρατούσαν γερά όλο το νησί. Έριχναν κιόλας, και τραυμάτιζαν ο ένας τον άλλον, *όστρακα* μεγάλα *σαν αμάξι και σφουγγάρια που έφταναν τα τριάντα μέτρα*. Αρχηγός στη μια μεριά ήταν ο *Γοργοκένταυρος* και στην άλλη ο *Θαλασσορούφας*. Η μάχη, καθώς φαίνεται, είχε γίνει για κάποια κλειψιά. Λέγανε, δηλαδή, πως ο Θαλασσορούφας είχε αρπάξει πολλά κοπάδια δελφίνια απ' τον Γοργοκένταυρο, όπως μπορούσε ν' ακούσει κανείς καθώς φιλονικούσαν μεταξύ τους και φώναζαν δυνατά τα ονόματα των βασιλιάδων τους. Τελικά νίκησε ο στρατός του Γοργοκένταυρου, που βούλιαξε κάπου εκατόν πενήντα νησιά των εχθρών. Κατέλαβαν όμως κι' άλλα τρία με όλο τους το πλήρωμα. Τα υπόλοιπα τό 'στριψαν κι' έφυγαν. Οι νικητές τούς καταδίωξαν για ένα διάστημα, επειδή όμως είχε βραδιάσει, γύρισαν στα ναυαγισμένα νησιά, κατέλαβαν τα περισσότερα και περιμάζεψαν τα δικά τους. Γιατί από τα δικά τους νησιά είχαν βουλιάξει όχι λιγότερο από ογδόντα. Έστησαν και τρόπαιο για τη νησομαχία, μπήγοντας όρθιο πάνω στο κεφάλι του κήτους ένα από τα νησιά των εχθρών. Εκείνη

¹⁶. Ο κελευστής στην αρχαιότητα ήταν αυτός που έδινε το ρυθμό της κωπηλασίας στα πλοία. Γι' αυτόν το σκοπό χτυπούσε ένα ραβδί ή σφύρα πάνω σε μια σανίδα δυνατά. Τον βοηθούσαν κι' οι αυλητές, που έπαιζαν ανάλογες μελωδίες με τους αυλούς τους, δηλαδή ολόκληρη ορχήστρα.

τη νύχτα, λοιπόν, στρατοπέδευσαν γύρω από το θηρίο, αφού έδεσαν πάνω του τα παλαμάρια, αγκυροβολώντας κοντά του. Γιατί, βλέπεις, χρησιμοποιούσαν και άγκυρες γυάλινες, μεγάλες και δυνατές. Την άλλη μέρα έκαναν θυσία πάνω στο κήτος κι' έθαψαν εκεί πάνω τους δικούς τους. Ύστερα έφυγαν ευχαριστημένοι και τραγουδώντας κάτι σαν παιάνα. *Αυτά, λοιπόν, συνέβησαν με τη νησομαχία.*

Hellenicraedia.gr / την επόμενη εβδομάδα το δεύτερο βιβλίο του Λουκιανού, απ' τα Σαμώσατα, για τους μικρούς μας φίλους και όχι μόνο.